

Прокудіна В. Образ «чоловіка» і «жінки» у свідомості особистості різного віку (крос-культурне дослідження). *Психологічні дослідження: наукові праці викладачів та студентів соціально-психологічного факультету. Випуск 13.* / За ред. Ю. Дем'янчук, Н. Портницької, І. Тичини. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2020. С. 90-93.

ОБРАЗ «ЧОЛОВІКА» І «ЖІНКИ» У СВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ РІЗНОГО ВІКУ (КРОС-КУЛЬТУРНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ)

Вікторія Прокудіна

магістратка спеціальності
«Психологія» соціально-
психологічного факультету

Науковий керівник:
кандидат психологічних наук,
доцент
Л.О. Котлова

Головним чинником, котрий впливає на психологічний розвиток особистості є суспільна культура, в особливості ментальність, традиції та стереотипізація. Важливо прослідкувати перетік їхнього впливу під час юнацького віку до раннього дорослого, адже це саме такий період, коли відбувається формування чіткої життєвої та суспільної позиції. Одним із важливих аспектів є формування образу «чоловік» та «жінка», адже під час юнацького віку відбувається пошук свого життєвого партнера, «малюється зображення» власної сім'ї. Тому, якщо надалі буде йти викривлене бачення та прийняття суспільства, то це буде нести свої певні наслідки [1; 2].

Було проведено дослідження впливу гендерних стереотипів населення України, США та КНР за двома віковими категоріями. До основних 10-ти стереотипів ми віднесли: жінки – слабка стать, а чоловіки – сильна; жінки мають нелогічне, ірраціональне мислення, а чоловіки навпаки – раціональне; жінка має одна займатися всіма домашніми справами; чоловіки кращі водії, ніж жінки; жінки в більшості діють згідно своїм емоціям, чоловіки ж навпаки - діють «холодним розумом»; головним у сім'ї має бути чоловік, а жінка має йому підпорядковуватись; роль чоловіка у сім'ї - заробляти гроші, роль жінки - бути домогосподаркою; в економічній та політичній сферах краще розбираються чоловіки, ніж жінки; в інтимній сфері життя чоловіки більш ініціативніші, ніж жінки; жінка може виконувати декілька справ одночасно, а чоловіки лише одну.

В українців стереотипізація не на багато, але більш проявляється в період юнацтва, в американців така ж ситуація. На нашу думку, це все пов'язано з віковими особливостями та набутим досвідом в період переходу між цими двома віковими періодами.

Найбільш схильні до стереотипного мислення саме досліджувані представники народу КНР. У них показники фактично однакові у двох вікових періодах. Також ми можемо стверджувати, що чоловіки більш схильні до підтвердження гендерних стереотипів, ніж жінки.

Провівши метод вільних асоціацій (рис.1, рис.2) ми також дійшли до певних висновків. Найчастіше до образу «чоловіка» за категорією «Зовнішність/якості» відносились такі асоціації – мужній, сильний, цілеспрямований, розумний, надійний; за категорією «Професія/робота» - бізнесмен, менеджер, лікар, інженер, науковець; за категорією «Статус» - чоловік, батько, друг, син). До образу «жінка» за категорією «Зовнішність/якості» відносились такі асоціації – жіночна, ніжна, красива, сексуальна, тендітна, добра; за категорією «Статус» - дружина, мама, сестра, коханка, господиня; за категорією «Обов'язки» - хатні обов'язки, домашні справи, готування їжі, прибирання.

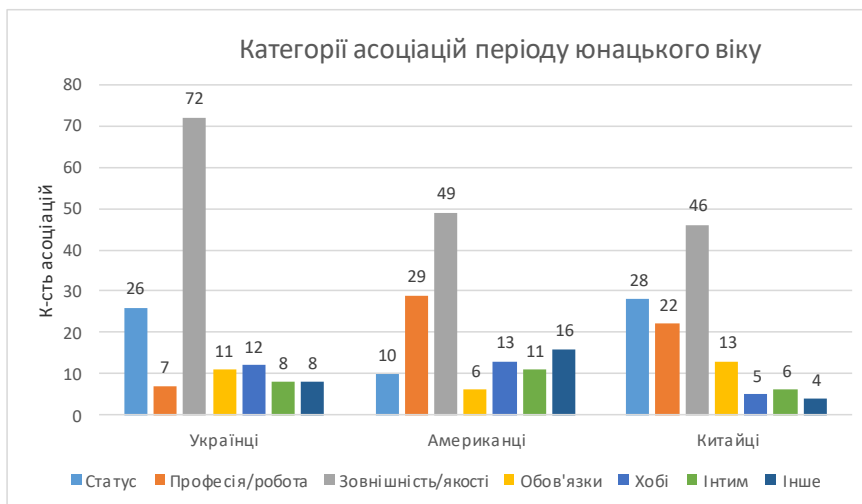

Рис.1. Категорії асоціацій у юнацькому віці

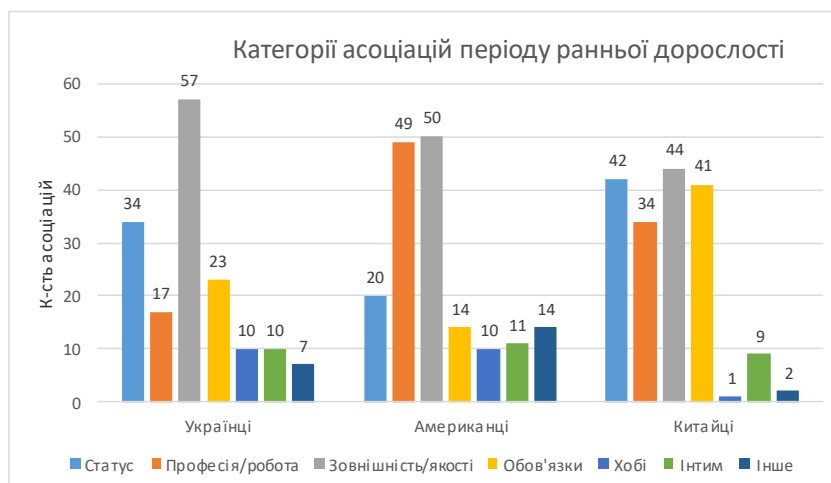

Рис.2. Категорії асоціацій у ранньому дорослому віці

Порівнюючи 2 вікових періоди (юнацький вік та вік ранньої дорослості) , можна сказати, що в юнацькому віці найбільша к-сть асоціацій припадає на категорію «Зовнішність». В юнацькому віці категорії «Статус», «Професія/робота» та «Обов'язки» зростають і мають найбільші показники. Це може бути пов'язано з віковими характеристиками та життєвим досвідом. Адже в період ранньої дорослості людина зустрічає свого життєвого партнера з яким зароджується сім'я, а відповідно з'являються нові сімейні статуси та обов'язки.

Отже, нами розкрито головні відмінності між усвідомленням понять «чоловік» та «жінка» особистостей трьох національностей. Серед них основні:

- українці асоціюють поняття «жінка» із зовнішніми рисами «красива», «ніжна», «симпатична», а американці та китайці більше із внутрішніми рисами - «добра», «віддана», «чуйна», «розумна» тощо;

- китайці «прив'язують» образ жінки лише до сім'ї, материнства, американці та українці більш вільні у своїх поглядах, тому не «прикріплюють» образ жінки до однієї сфери життєдіяльності;

- гендерні ролі, що притаманні чоловікам та жінкам трьох країн не мають суттєвих відмінностей, окрім того, що китайці не виокремлюють жінок у професійних сферах – «вчитель», «психолог», «менеджер».

Список використаних джерел

1. Морщакова О. С. Історико-соціальні та правові аспекти гендерної рівності. Веб-сайт. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/571/>
2. Бичко І. Свідомість. Філософський енциклопедичний словник / В.І. Шинкару та інші. Київ, 2002. С. 567-742.